

Ang dami at dalas ng pakain ay bawasan kung sobrang mainit o malamig ang panahon.

3. Pagpapanatili ng kalinisan ng palaisdaan

Ang pagdami ng damo ay nakaaapekto sa pagtubo ng natural na pagkain sapagkat nahahadlangan nito ang sikat ng araw, kumukunsumo ng abono at nakakaabala sa panahon ng pag-aani. Maaari itong alisin sa pamamagitan ng "manual" na paraan (panabas) at mekanikal (grass cutter). Nakatutulong din ang paglalagay ng basal na abono upang makontrol ang damo.

4. Pagsubaybay sa magandang kalidad ng tubig

Ang tuloy-tuloy na pagpapataba at pagpapakaing sa maraming nakalagay na isda ang siyang dahilan ng hindi magandang kalidad ng tubig at sanhi ng mabagal na paglaki ng isda.

Ang mga sumusunod ay dapat subaybayan: lalim ng tubig, "dissolved oxygen", pH, temperatura, labo at "hardness", "total ammonia", "alkalinity" at agos ng tubig.

Kung mapapansin na ang isda ay may kahirapan sa paghinga, pagkamatay, pagkakasakit at iba pa, agad magpapasok ng malinis na tubig. Magbawas ng pakain habang hindi pa nalalaman ang dahilan. Kumusulta sa mga teknikal na tauhan ng Pangasiwaan ng Pangisdaan (BFAR) o kaya ay sa mga taong may kaalaman sa pagpapalaisdaan.

5. Pagtatala

Ang pagtatala ng pang-araw-araw na aktibidad at pangyayari sa palaisdaan ay mahalaga upang malaman ang dahilan ng tagumpay ng proyekto. Ang mga bagay na dapat itala ay: gastos, aktibidad sa palaisdaan, kalidad ng tubig, dami ng

ani, bilang ng inilagay at inaning isda, at marami pang iba.

IV. PAG-AANI

Ang pag-aani ng isda ay karaniwang ginagawa pagkaraan ng apat na buwan na pag-aalaga. Ang ibang nagpapalaisdaan ay iniaayon ang pag-aani depende sa mamimili. Kung mababa ang presyo, hindi muna inaani ang tilapia para ipaghintay ng mataas na presyo.

Depende sa laki ng isda at kagustuhan ng nag-aalaga, maaari ng anihin ang tilapia.

Patuyuan ang palaisdaan at hulihin lahat ng isda. Kung posible ay lambatan muna ang palaisdaan bago patuyuan.

Ang mga naaning isda ay pagbubukud buku din ayon sa laki (large, medium, small at reject). Ang presyo ay naayon din sa laki ng isda at sa dami ng isda na ibinebenta sa palengke.

Para sa higit na impormasyon maaaring tumawag, bumisita o sumulat sa:

Tagapangasiwa

BFAR-NFFTC

CLSU, Science City of Muñoz, Nueva Ecija

Tele-Fax no. (044) 4560-670

E-mail: nfftc@yahoo.com

NFFTC Aqua-Leaflet No. 2000-01 (Revised)

PAG-AALAGA AT PAGPAPALAKI NG TILAPIA SA PALAISDAAN

NFFTC Technology and Information Services

Department of Agriculture
Bureau of Fisheries and Aquatic Resources
National Freshwater Fisheries Technology Center
CLSU Compound, Muñoz, Nueva Ecija

I. ALITUNTUNIN SA PAGHAHANDA NG PALAISDAAN

1. *Patuyuin ang palaisdaan*- upang maalis lahat ng naka "stock" na tilapia at iba pang hindi kailangang isda.
2. *Lasunin ang palaisdaan*- kung imposibleng patuyuan ang palaisdaan, puksain ang "predators" gaya ng dalag, hito at biya. Gumamit "environment-friendly" na panglunas; "tea seed powder", tubli at "ammosul" (Ammonium Sulfate).
3. *Maglagay ng pinong screen* - ilagay ito sa pasukan at labasan ng tubig upang maiwasan ang pagpasok ng mga mapaminsalang isda at paglabas ng tilapia.
4. *Hugasan ang palaisdaan* - isa hanggang dalawang araw pagkatapos ng paglalason, hugasan sa pamamagitan ng pagpapasok at pagpapalabas ng bagong tubig. Pagkatapos muling ayusin o patagin ang palaisdaan.
5. *Ibilad sa araw ang palaisdaan* - hanggang sa magbitak ang lupa para mawala ang mga "toxic gases" na naipon at maikondisyon muli ang lupa.
6. *Magpapapasok ng malinis na tubig* - sa lalim na isa hanggang dalawang metro depende sa uri ng pag-aalaga. Maaaring manggaling ang tubig sa irigasyon, bukal o balon, tubig ulan, ilog, dam at iba pa.
7. *Paglalagay ng apog (kung kinakailangan)* - ay ginagawa kung maasim na ang lupa at tubig. Ang dami ay 100g/m² katumbas ng 1,000 kg/ha at 350-600 kg/ha kung "prophylactic treatment".
8. *Paglalagay ng basal na abono* - mahalagang maglagay ng basal na abono tulad ng taeng manok at 16-20-0 (Ammonium phosphate) upang tumubo ang natural na pagkain kung hindi magpapakain ng "commercial feeds".

Uri ng Palaisdaan	"Organic" (Taeng manok)"	Inorganic" (16-20-0) AmmoniumPhosphate
Lumang palaisdaan	1,000-2,000 kilo/ektarya	50-100 kilo/ektarya
Bagong palaisdaan	2,000-3,000 kilo/ektarya	100 kilo/ektarya

Ikalat ang taeng manok sa palaisdaan. Tunawin ang 16-20-0 sa tubig at ibuhos sa palaisdaan. Kung kulay berde na ang tubig nangangahulugan na may tubo ng pagkain.

II. PAGLALAGAY NG SEMILYA

Ang paglalagay ng semilya o "fingerlings" ay ginagawa sa umaga o hapon, kung kailan malamig ang panahon. Ikondisyon muna ang semilya upang masanay sa bagong kapaligiran. Iwasan ang paglalagay ng isda kung ang temperatura ng tubig sa palaisdaan ay malaki ang pagkakaiba sa temperatura ng tubig na kinalalagyan ng semilya o "plastic bags". Ang dami ng ilalagay na semilya bawat metro kuwadrado ay naayon sa uri ng pag-aalaga.

Uri ng Pag-aalaga	Dami ng Semilya Bawat Metro Kuwadrado
Extensive	1-2 piraso
Semi-Intensive	3-5 piraso
Intensive	6 piraso pataas

III. URI NG PAG-AALAGA AT MGA PALAGIANG DAPAT GAWIN AT SUNDIN

May tatlong uri ng pag-aalaga ng tilapia; "extensive, semi-intensive at intensive". Sa bawat uri ng pag-aalaga ay may angkop na dami ng isda, pagpapakain, at iba pang mga dapat gawin at sundin:

1. Pag-aabono ("Extensive")

Para manatiling may pagkain sa palaisdaan, maglagay ng abono minsan sa isang linggo. Maglagay ng 250kg/ha na abono sa bawat linggo. Ang nasabing dami ay maaaring dagdagan o bawasan depende sa magiging tubo ng natural na pagkain. Ang kulay berdeng tubig ay indikasyon na may natural na pagkain ang palaisdaan.

2. Pagpapakain (Semi-intensive at intensive)

Ang "commercial feeds" ay kailangan sa "semi-intensive" at "intensive" na pag-aalaga. Mahalagang naka-ayon ang pagbibigay ng pagkain base sa kabuuang bigat ng isda sa palaisdaan. Ang dami ng pagkain, dalas ng pagpapakain at protinang kailangan ay naaayon sa laki ng isda at sa paraan ng pag-aalaga;

Paraan ng pag-aalaga	Laki ng isda	Dami ng pagkain (ayon sa bigat ng isda)	Dalas ng pagpapakain sa isang araw	Protinang kailangan
Semi-intensive	Fry	5-10%bdwt.	4-8 beses	50%
	Fingerlings	2-5% bdwt.	2-4 beses	35-40%
	Juvenile	2-3% bdwt.	2 beses	30-35%
Intensive	Market size	2-3% bdwt.	2 beses	25-30%
	Fry	30-15%bdwt.	4-8 beses	50%
	Fingerlings	10-15%bdwt.	2-4 beses	35-40%
	Juvenile	5-10%bdwt.	2-4 beses	30-35%
	Market size	2-4% bdwt.	2-4 beses	25-30%